

معجم طبی

(معجم فریدی، معجم فیروزی، معجم قانون)

www.ketab.ir
بہ اہتمام

دکتر یوسف بیک بلالپور

سرشناسه	: بیگ باباپور، یوسف، ۱۲۵۷، گردآورنده belgbabapour, Yousef
عنوان قرارداد	: طب فریدی . برگزیده لغات فیروز (کتاب المعرفات) . برگزیده القانون فی الطب. برگزیده
عنوان و نام پدیدآور	: معجم طبی (معجم فریدی، معجم فیروزی، معجم قانون) / به اهتمام یوسف بیگ پور.
مشخصات نشر	: تهران: منشور سمیر، ۱۳۹۹.
مشخصات ظاهری	: ۹۶×۱۶۰ ص:، نمره.
فروست	: علوم و فنون در تمدن اسلامی: ۶۰.
شابک	: 978-600-467394-5
وضعیت فهرست نویسی	: فیبا
یادداشت	: کتاب حاضر برگزیده و شرح لغات طبی سه کتاب با عنوان "طب فریدی" اثر فریدالدین و "لغات فیروز (کتاب المعرفات)" اثر فصیح الدین جغتایی و "قاموس القانون فی الطب" اثر ابن سینا است.
عنوان دیگر	: طب فریدی.
عنوان دیگر	: لغات فیروز (کتاب المعرفات).
عنوان دیگر	: قاموس القانون فی الطب.
موضوع	: پزشکی سنتی - متون قدیمی تا قرن ۱۴ Traditional medicine - Early works to 20th century پزشکی سنتی - متون قدیمی تا قرن ۱۴ - واژه نامه ها Traditional medicine - Dictionaries - Early works to 20th century مفردات پزشکی - متون قدیمی تا قرن ۱۴ Materia medica--Early works to 1800
شناسه افزوده	: فریدالدین، طب فریدی
شناسه افزوده	: جغتایی، فصیح الدین، لغات فیروز (کتاب المعرفات)
شناسه افزوده	: ابن سینا، حسین بن عبدالله، ۳۷۰ - ۴۲۸ ق.، القانون فی الطب
رده بندی کنگره	: ۲/۱۷۸
رده بندی دیویی	: ۶۱۰
شماره کتابشناسی ملی	: ۲۳۷۸۹۶
اطلاعات رکورد کتابشناسی	: فیبا

معجم طبّی

(معجم فریدی، معجم فیروزی، معجم قانون)

ناشر: منشور سمیر

شمارگان: ۲۰۰ نسخه

نوبت چاپ: اول - ۹۹

قیمت: ۲۵۰۰۰۰۰ ریال

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۴۶۷-۳۹۴-۵

همه حقوق محفوظ است. هرگونه نسخه برداری، اعم از زیراکس و بازنویسی، ذخیره کامپیوتری، اقتباس کلی و جزئی (به جز اقتباس جزئی در نقد و بررسی و اقتباس در گیومه در مستند نویسی و مانند آن‌ها) بدون مجوز کتبی از ناشر ممنوع و از طریق مراجع قانونی قابل پیگیری است.

فهرست رسایل

۱ معجم فریدی (طب فریدی)

۳۲۱ معجم فیروزی (مفردات جغتایی)

۵۹۷ معجم قانون (قاموس القانون)

www.ketab.ir

مقدمه

این کتاب در واقع دارونامه‌ای از داروهای ساده و مرکب در زمینه بیماری‌های مختلف - همچون بیماری‌های چشم که حدود یک چهارم حجم کتاب را در بر می‌گیرد - است که روش استفاده از داروها نیز به همراه آن ذکر شده است. با این حال این چاپ دارای برخی نقایص بود که در اینجا حتی الامکان در رفع آنها سعی شده است. ناگفته پیداست که سبک و سیاق نگارش این کتاب با زبان فارسی حال حاضر تفاوت‌هایی دارد که باعث شد در برخی موارد (هرچند معدود) مقصود نویسنده بر ما معلوم نگردد. کتاب حاضر در عین اختصار و ساده‌نویسی بسیار غنی و سرشار از داروهای مفرد و مرکب قابل استفاده در بیماری‌ها و در حد خود راهنمای بسیار خوبی در درمان‌شناسی مبتنی بر طب سنتی است. مؤلف برای هر بیماری با ذکر انواع داروهای مفرد و احياناً مرکب، روش کارگیری دارو را با الفاظ اختصاری آورده است و میزان مصرف داروها را نیز در برخی موارد ذکر کرده است. فریدالدین در مواردی نیز راهکارهای درمانی پزشکان برجسته پیش از خود همچون بقراط، جالینوس، زکریای رازی، طببری (احتمالاً علی بن ربن)، ثابت بن قره، علی بن عیسی و ابن‌ماسویه و پزشکان کم‌نام و نشان‌تری همچون ابن‌بختری، ابن‌هیشم، حریری و ابن‌جوزی اشاره کرده و در چند مورد نیز از

محمی الدین عربی (د. ۶۳۸ق) از عالمان مسلمان در فقه و حدیث و تصوف نقل قول کرده است. همچنین در مواردی نیز راهکارهای درمانی ارائه شده را به پیامبر اکرم (ص) نسبت داده است. مؤلف گاه در درمان بیماری، یک شیوه درمان ارائه کرده (مثل شیاف، طلا، سفوف، کحل و ...) و ذیل آن داروهایی را که با آنها باید این درمان صورت بگیرد ذکر می کند. فریدالدین در برخی از موارد نیز با آوردن کلمه «مجرّب» یا «صحیح» و یا «بالخاصه» در پایان دستور دارویی، اطمینان خود از آن درمان را بیان می کند.

چاپی که پیش از این از طب فریدی در هندوستان صورت گرفته بود نیاز به برخی ویرایش های املائی و نگارشی داشت که به برخی از این اصلاحات اشاره می شود:

برخی کلمات به صورت به هم چسبیده و یا در شکل کهن خود نوشته شده بودند که در تصحیح صورت گرفته، به شکل امروزی درآمدند. همچون تبدیل «ازو» به «از او»؛ «کاو» به «که او»؛ «برائی» به «برای»؛ جدا نوشتن فعل «است» که در چاپ سربی به کلمه قبل خود چسبیده بود و جز در مواردی ضروری نبود؛ جدا نوشتن حرف «ب» که به حرف بعد از خود چسبیده بود؛ جانشین کردن فعل «گذاشتن» به جای «گزاردن» که نویسنده به اشتباه «گزاردن» را که به معنی «انجام دادن» دارد به جای «گذاشتن» که معنی «قرار دادن» دارد استفاده کرده بود. در بعضی نمونه ها به انجام این تصحیح اشاره شده ولی در هر جا که «گذاشتن» به کار رفته از مصحح است؛ گاه کلماتی که به «ته» ختم می شوند همچون «گفته» و «خسته» (شکل کهن کلمه «هسته») در چاپ سربی به شکل «گفته» و «خسته» آمده اند که در اینجا به شکل اصلی خود نوشته شده اند. در چاپ سربی، هر دارو با خطی در بالای آن از جمله قبل خود جدا شده است؛ با این حال در مواردی متعدد این تفکیک صورت نگرفته و نام و خواص یک دارو در ادامه خواص داروی قبلی ذکر شده که لزوم این جداسازی در این تصحیح مورد توجه قرار گرفته است. همچنین در مواردی برای فهم بهتر جملات، عبارت یا حروف ربط در داخل [] آمده که همگی از مصحح است. توضیحاتی در مورد برخی لغات دشوار در متن و همچنین معادل

امروزی برخی از داروهای یاد شده در کتاب، در پاورقی ذکر شده است که در کنار فهرستی از واژه‌ها که در تصحیح قبلی کتاب در پایان ترتیب داده شده می‌تواند خوانندگان را در فهم بهتر این اثر یاری کند.

در مواردی که دستور تجویز در مورد دو دارو که به صورت متوالی ذکر شده‌اند یکسان است، نویسنده از لفظ «نیز» و یا «مثله» و یا «أیضاً» برای داروی دوم استفاده کرده که در اینجا برای حفظ پیوستگی متن، آن دو با یکدیگر ذکر شده‌اند. مثلاً: برود حصرم: کحلاً. شیاف أحمر: نیز. که در اینجا به این صورت آمده است: برود حصرم و شیاف أحمر: کحلاً. همچنین نشانه-گذاری نام برخی از داروها نیز از مصحح است.